

LOGISTIKANING YASHIL IQTISODIYOTGA TA'SIRI VA EKONOMIK TOZA TRANSPORTLAR

Hazratov Jasur Toxir o'g'li

jasurhazratov06@gmail.com

Navoiy Davlat Konchilik Va Texnologiyalar Universiteti

39A-24 Logistika guruhi 1-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu tezisda logistika sohasining yashil iqtisodiyotga ko'rsatadigan ta'siri va ekologik toza transport vositalarining ahamiyati tahlil qilingan. Yashil logistika konsepsiyasi orqali resurslardan oqilona foydalanish, atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytirish va iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Ekologik toza — xususan, elektr va gibrid transport vositalarining amaliyotda qo'llanishi va ularning ijtimoiy-iqtisodiy foydalari misollar bilan asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yashil logistika tizimi barqaror rivojlanish va aylanma iqtisodiyot tamoyillarini qo'llab-quvvatlab, zamonaviy transport infratuzilmasining ekologik barqarorligiga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: yashil logistika, yashil iqtisodiyot, ekologik transport, karbonat angidrid emissiyasi, barqaror rivojlanish, elektr transport vositalari, aylanma iqtisodiyot.

Kirish: So'nggi yillarda global miqyosda ekologik muammolar va iqlim o'zgarishlari dolzarb masalaga aylangan. Bu holat iqtisodiy faoliyatning barcha sohalarida, jumladan, logistika tizimida ham ekologik yondashuvlarni talab etmoqda. Yashil logistika — bu ekologik toza, energiya tejankor va barqaror transport va ta'minot zanjiri tizimlarini joriy etish orqali atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytirishga qaratilgan yondashuvdir.

Asosiy qism: Yashil logistika tushunchasi va uning iqtisodiy ahamiyati

Yashil logistika — bu mahsulotlar, xizmatlar va axborot oqimlarini ekologik jihatdan xavfsiz va barqaror tarzda boshqarish tizimidir. Uning asosiy maqsadi — atrof-muhitga salbiy ta'sirni minimallashtirish, energiya sarfini kamaytirish va

chiqindilarni kamaytirishdir. Yashil logistika nafaqat ekologik foyda keltiradi, balki iqtisodiy samaradorlikni ham oshiradi. Masalan, yoqilg'i sarfini kamaytirish orqali xarajatlar qisqaradi, bu esa korxonalar uchun qo'shimcha daromad manbai bo'lishi mumkin. Shuningdek, yashil logistika korxonalarining ijtimoiy mas'uliyatini oshiradi va ularning brend qiymatini kuchaytiradi.

2. Ekologik toza transport vositalari va ularning afzalliklari

Ekologik toza transport vositalari — bu atrof-muhitga minimal zarar yetkazadigan, energiya tejamkor va chiqindilarni kamaytiruvchi transport vositalaridir. Bular qatoriga elektr avtomobillar, vodorod yoqilg'isida ishlovchi transport vositalari va gibrid avtomobillar kiradi. Masalan, DHL kompaniyasi Germaniyada 6 100 ta elektr velosiped, 13 500 ta elektr uch g'ildirakli transport vositasi va 23 000 ta elektr yetkazib berish furgonlarini joriy etgan. Natijada, 2022 yilda kompaniya karbonat angidrid emissiyasini 1 million tonnaga kamaytirishga erishgan.

Shuningdek, elektr transport vositalari shahar muhitida "oxirgi mil" yetkazib berish jarayonida an'anaviy dizel transport vositalariga nisbatan 60% tezroq va samaraliroq bo'lishi aniqlangan. Bu esa nafaqat ekologik, balki iqtisodiy jihatdan ham foydali hisoblanadi.

3. Yashil logistikaning yashil iqtisodiyotga ta'siri

Yashil logistika yashil iqtisodiyotning ajralmas qismidir. U atrof-muhitni muhofaza qilish, resurslardan samarali foydalanish va chiqindilarni kamaytirish orqali iqtisodiy barqarorlikka erishishga xizmat qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, yashil logistika amaliyotlari korxonalarining barqaror rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, ularning raqobatbardoshligini oshiradi va yangi bozor imkoniyatlarini yaratadi.

Bundan tashqari, yashil logistika aylanma iqtisodiyot tamoyillarini qo'llab-quvvatlaydi, ya'ni mahsulotlar va materiallarni qayta ishlash, qayta foydalanish va chiqindilarni minimallashtirish orqali resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi.

Xulosa: Yashil logistika va ekologik toza transport vositalari atrof-muhitni muhofaza qilish, iqtisodiy samaradorlikni oshirish va barqaror rivojlanishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ular orqali korxonalar nafaqat ekologik, balki iqtisodiy va ijtimoiy foyda ham oladilar. Shu bois, logistika sohasida yashil

texnologiyalarni joriy etish va ekologik toza transport vositalaridan foydalanishni kengaytirish zarur. Bu nafaqat korxonalar, balki jamiyat va atrof-muhit uchun ham foydalidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Чекулаева, К. (2024). РОЛЬ УПРАВЛЕНИЯ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В РАЗВИТИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ. *Экономическое развитие и анализ*, 2(8), 448-457.
2. Ашурова, Н., Чекулаева, К., & Ачилов, М. (2025). АНАЛИЗ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА МОДЕЛЕЙ КСО: РОЛЬ БИЗНЕСА В ПРЕОДОЛЕНИИ ГЛОБАЛЬНЫХ КРИЗИСОВ. *Передовая экономика и педагогические технологии*, 2(1), 248-261.
3. Ашурова, Н., & Чекулаева, К. (2024). ОСНОВЫ МЕТОДОЛОГИИ УПРАВЛЕНИЯ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ. *Экономическое развитие и анализ*, 2(9), 234-242.
4. Ашурова, Н., & Чекулаева, К. (2024). РОЛЬ СОЦИАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ НАЛОГОВОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН. *Передовая экономика и педагогические технологии*, 1(1), 232-240.
5. Вакоев, К. N., & Chekulaeva, K. A. (2021). ECONOMETRIC ANALYSIS OF INDUSTRIAL PRODUCTION'S VARIANCE IN THE SECTION OF CITIES AND DISTRICTS OF THE NAVOI REGION. *Frontline Marketing, Management and Economics Journal*, 1(08), 7-14.
6. Бакоев, Х. Н., & Чекулаева, К. А. (2021). ДИСПЕРСИОННЫЙ АНАЛИЗ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА В РАЗРЕЗЕ ГОРОДАХ И РАЙОНАХ НАВОИЙСКОЙ ОБЛАСТИ. In *ЭКОНОМИКА В ТЕОРИИ И НА ПРАКТИКЕ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ И СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ* (pp. 149-152).
7. Чекулаева, К. А. (2021). ОСОБЕННОСТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ГЕОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ОЦЕНКИ И РАЦИОНАЛЬНОГО

- ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОСВОЕНИЯ МРАМОРНЫХ МЕСТОРОЖДЕНИЙ. *Universum: технические науки*, (12-2 (93)), 62-66.
8. Чекулаева, К. А. (2011). *Разработка организационно-экономического механизма рационального использования месторождений мрамора* (Doctoral dissertation, Московский государственный горный университет).
 9. Чекулаева, К. А., & Эйрих, В. И. Экономика и управление на предприятии (по отраслям). *Экономика и управление*, 100, 87-90.
 10. Rabbonaqlovich, C. S. (2020). Advantages and distinctive features of venture capital. *SAARJ Journal on Banking & Insurance Research*, 9(3), 17-22.
 11. Rabbonaqlovich, C. S. (2022). VENTURE CAPITAL AS AN ECONOMIC CATEGORY. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 2(05), 83-87.
 12. Rabbonaqlovich, C. S. (2021). The role of venture capital in the innovative development of a transformed economy. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(10), 1746-1752.
 13. Rabbonaqlovich, C. S. (2024). VENCHUR KAPITALI SHAKLLANISHINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI. *Economics and Innovative Technologies*, 12(5), 22-33.
 14. Chulliyev, S. (2024). INNOVATSION JARAYONLAR BILAN VENCHUR KAPITALI O 'RTASIDAGI BOG 'LIQLIK VA UNGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR. *Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil*, 2(5), 67-74.
 15. Чуллиев, С. (2024). O 'ZBEKISTONDA INNOVATSION TADBIRKORLIK VA VENCHUR FONDLARINI QO 'LLAB-QUVVATLASHNING USTUVOR YO 'NALISHLARI. *Economics and Innovative Technologies*, 12(3), 1-14.
 16. Latipov, N., Komilova, N., Makhmudov, B., Berdiev, K., Moslemzadeh, M., Chulliyev, S., ... & Hamroyev, M. (2024). Econometric modeling and forecasting of environmental conditions of cities and population health problems: Case study of Navoi and Zarafshan cities. *Macedonian Journal of Ecology and Environment*, 26(2), 169-181.

17. Cho'lliyev, S. (2022). O'ZBEKISTONDA TRANSFORMATSIYALASHAYOTGAN IQTISODIYOTNING INNOVATSION RIVOJLANISHIDA VENCHUR KAPITALNING O'RNI. *Economics and Innovative Technologies*, 10(5), 297-306.
18. Chulliyev, S. R. (2021). VENCHUR KAPITALI IQTISODIYOTNI INNOVASION RIVOJLANTIRISH OMILI SIFATIDA. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(10), 596-602.
19. Чуллиев, С. Р. (2020). СОСТОЯНИЕ ВЕНЧУРНОЙ ИНВЕСТИЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ. РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ, 67.
20. Чўллиев, С. Р. (2021). ЎЗБЕКИСТОНДА ВЕНЧУР КАПИТАЛИНИНГ ШАКЛЛАНИШИ. *Scientific progress*, 2(7), 543-547.
21. Чўллиев, С. Р. (2020). ИҚТИСОДИЁТНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШДА ВЕНЧУР КАПИТАЛИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ ХОРИЖ ТАЖРИБАСИ. *Иқтисодиётда инновация*, 4(3).
22. Чуллиев, С. Р. (2024, October). РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИНГ РИВОЖЛАНИШИДА ВЕНЧУР КАПИТАЛИНИНГ РОЛИ. In *International Conference on Adaptive Learning Technologies* (Vol. 10, pp. 16-18).
23. Chulliyev Suhrob Rabbonaqlovich. (2024). The Significance of Venture Capital on the Digital Economy. *American Journal of Business Practice*, 1(7), 47–52. Retrieved from <https://semantjournals.org/index.php/AJBP/article/view/508>
24. Chulliyev Suhrob Rabbonaqlovich. (2024). Scientific-Theoretical Basis of Venture Capital. *American Journal of Business Practice*, 1(6), 46–51. Retrieved from <https://semantjournals.org/index.php/AJBP/article/view/252>
25. Чуллиев, С. (2024). ВЗАИМОСВЯЗЬ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ С ВЕНЧУРНЫМ КАПИТАЛОМ И ФАКТОРАМИ, ВЛИЯЮЩИМИ НА ИННОВАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ. *Экономическое развитие и анализ*, 2(5), 67-74.
26. Rashidov, M., & Toshimov, S. (2023). МИНТАҚАЛАРДА ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ВА КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИ ЖОЙЛАШТИРИШ ЗАРУРИЯТИ. *Economics and Innovative Technologies*, 11(4), 175-186.

27. Rashidov, M., & Toshimov, S. (2023). МИНТАҚАЛАРДА ЭРКИН ИҚТИСОДИЙ ВА КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИ ЖОЙЛАШТИРИШ ЗАРУРИЯТИ. *Economics and Innovative Technologies*, 11(4), 175-186.